

Una cosa per explicar-vos - Hanif Kureishi

Llegir *Una cosa per explicar-vos* serveix per comprovar les semblances entre la feina del novel·lista i la del psicoanalista. Tant l'un com l'altre senten curiositat pel que els envolta, adopten un paper pretesament omniscient sense ser-ho del tot, s'interessen per les causes del comportament humà, aspiren a comprendre el funcionament de l'univers sentimental, però des d'una certa distància higiènica, que els serveix també per entendre's a ells mateixos. En aquest sentit, poques vegades es pot trobar un narrador tan tolerant com el doctor Khan, propici a disculpar amb benevolència qualsevol pràctica que trenqui les convencions –i a la novel·la n'hi ha un bon catàleg, des de l'incest fins al sado-masoquisme. Personatge fred, feliçment envoltat d'histèrics i compulsius, fa l'efecte que hagi viscut amb l'objectiu de plasmar la seva experiència en forma de llibre.

La novel·la té quatre parts. A la primera, d'unes dues-centes pàgines, situem el protagonista i es planteja l'enigma d'una mort. A la segona, de la meitat de llargada, accedim a altres replecs del passat, i observem com en retorna un personatge estimat. A la tercera, de la mateixa mida, es fa present un altre personatge del passat, però aquesta vegada resulta amenaçador. A la quarta part, la més breu, es produeixen els atemptats de Londres i mor un dels personatges. Al capdavant, els enigmes plantejats per l'autor resulten ser el que Alfred Hitchcock anomenava "McGuffin", és a dir, elements que aparentment serveixen per crear expectatives en l'espectador i mantenir-lo immòbil a la butaca, però que en realitat són excuses per parlar del que realment importa, que en aquest cas és el desig, el plaer i la felicitat, encara que no necessàriament en aquest ordre. En contrast amb l'escassa importància que revesteixen els passatges d'acció, els que resulten més atractius mostren la relació entre el psicoanalista i el seu fill adolescent, que no resulten dramàtics, ni tan sols enigmàtics, però on l'autor concentra dosis elevades de saviesa narrativa i humana. No ens ha d'estranyar que molts dels interrogants suscitats es mantinguin oberts quan el lector acaba el llibre. De fet, l'autor ja avisa des del títol que no pretén resoldre cap problema, sinó tan sols explicar-se: *Something to tell you*, en el benentès que el *you* del títol tant es pot referir a la individualitat del psicòleg que escolta com a la pluralitat dels lectors que llegeixen.

Hanif Kureishi (Londres, 1954) ha escrit una desena de guions cinematogràfics (entre ells, el de *La meva preciosa bugaderia*, de la qual apareix un personatge a *Una cosa per explicar-vos*) i mitja dotzena de novel·les (entre les quals, *El Buda dels*

suburbis, situada en un barri semblant). Des dels inicis als anys vuitanta, la seva obra mostra àmbits rabiosament contemporanis. Kureishi excel·leix menys en la construcció d'una trama mil·limètrica que en el retrat d'ambients i en la creació de personatges complexos i imprevisibles. La seva especialitat són les escenes, en particular els diàlegs. Quan acabem el llibre, el que recordem són unes quantes frases, com ara la que dirigeix el protagonista a una ballarina de striptease: "Em moro de ganes de veure't amb la roba posada". Pel que fa a les descripcions, n'hi haurà prou de reproduir aquest passatge: "En Bushy Jenkins, conductor de taxis i mà dreta de la Miriam, tenia una edat indeterminada, però segur que era més jove del que aparentava. Semblava en Dylan a punt de morir. En Dylan Thomas, vull dir: rubicund, querúbic, amb algunes parts de la pell amb la textura i el color de la fulla de tabac."

Llegir Kureishi és pujar a la màquina del temps i accedir al que succeirà al nostre barri d'aquí a uns anys. Per exemple: ¿què ocorre quan la generació que va seguir amb fervor l'eslògan *Sex and drugs and rock and roll* accedeix a la paternitat? ¿Com es concreta la sensació de ridícul permanent que pateix un adolescent quan conviu amb un pare minuciosament tatuat, col·locat i despreocupat? Els protagonistes de Kureishi han crescut, s'han acomodat. Ara els assalten maldecaps nous i comencen a penedir-se de tot el que haurien volgut fer i ja no seran a temps de fer.

Una cosa per explicar-vos és una novel·la de creixement escrita cap enrere, una reflexió sobre la família i sobre la banalització de l'erotisme al segle XXI, però també presenta una visió esmolada de l'escena del rock i el teatre londinencs, i sobretot una mirada reflexiva sobre la vigència de la psicoanàlisi en època d'incertesa. Ja a la segona pàgina podem llegir: "Freud donava preeminència al detritus; se'l podria anomenar el primer artista de l'*objet trouvé*: algú que extreu significació d'allò que normalment es rebutja. Conèixer de prop l'ésser humà és una feina bruta." I, més endavant: "Els nostres cossos sempre ens torbaran amb els seus destitjors incomprendibles i els seus rebutjos perversos, com si pensessin per si mateixos, com si duguéssim un estrany al nostre interior".

Per damunt del viatge a Pakistan, de la mirada àcida a les productores de televisió, del club de sexe liberal, del *cameo* de Mick Jagger, *Una cosa per explicar-vos* és una novel·la sobre el matrimoni, és a dir, sobre el pas del temps i sobre la transformació de les expectatives. Potser algun lector quedarà impressionat per algun acudit cruel: "Per què ens casem? Per què no trobem senzillament una dona que ens resulti odiosa i li regalem directament casa nostra?". Tanmateix, quan arribem a les

últimes pàgines no hi ha dubte que la dona que atrau més al protagonista no és la que havia estimat apassionadament quan era jove, ni les joves ballarines esclaves, ni tampoc la seva prostituta preferida, sinó l'exdona, amb qui l'uneix la familiaritat i la nostàlgia del dia a dia. Després de tantes escenes extremes, potser la que es fixa amb més força en el record és aquella on el doctor visita la seva antiga família i, amb la complicitat del fill, la seva exdona i ell acorden una trobada clandestina, d'amagat de l'amant d'ella.